

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

mw. C.M.J. Toenink

BEL/OMB

Telefoonnummer +31235145349

toeninkc@noord-holland.nl

1 | 6

Betreft: Schone Lucht Akkoord

Geachte leden,

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) brengen wij u de volgende besluiten van ons College ter kennis:

- Het Schone Lucht Akkoord aan te gaan met de Rijksoverheid en andere decentrale overheden;
- Portefeuillehouder milieu te machtigen het Schone Lucht Akkoord namens Gedeputeerde Staten te ondertekenen.

Schone Lucht Akkoord

Doelen en ambities

De provincie Noord-Holland wil op 13 januari 2020 het Schone Lucht Akkoord ondertekenen. In het Schone Lucht Akkoord wordt gestreefd naar een permanente verbetering van de luchtkwaliteit in Nederland om gezondheidswinst voor iedereen in Nederland te realiseren. Hierbij wordt toegewerkt naar de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor luchtkwaliteit in 2030 voor fijnstof (PM₁₀ en PM_{2,5}) en stikstofdioxide¹. Dit zorgt voor minder ziekte, minder sterfte en een betere kwaliteit van leven. Het Schone Lucht Akkoord maakt de omslag mogelijk van het voornamelijk sturen op het voldoen aan de Europese grenswaarden, naar het realiseren van gezondheidswinst voor iedereen.

Binnen het Schone Lucht Akkoord wordt door de deelnemende partijen het gezamenlijke doel gesteld om in 2030 minimaal 50%

Verzenddatum

19 DEC. 2019

Kenmerk

1310610/1310648

Uw kenmerk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

¹ Momenteel zijn deze advieswaarden: 10 µg/m³ voor PM_{2,5}, 20 µg/m³ voor PM₁₀ en 40 µg/m³ voor NO₂. Mochten deze waarden in de toekomst worden gewijzigd dan zal bekeken worden wat de gevolgen hiervan zijn voor het Schone Lucht Akkoord

gezondheidswinst uit binnenlandse bronnen te realiseren ten opzichte van 2016. Dit is een nationale ambitie, de doelstelling geldt dus niet afzonderlijk voor individuele provincies en gemeenten. Daarnaast onderschrijven de deelnemende partijen de ambitie om in de sectoren (weg)verkeer, landbouw, scheepvaart (binnenvaart en havens), industrie en huishoudens een dalende trend in te zetten van emissies van stikstofdioxide en fijn stof naar de lucht. Binnen het Schone Lucht Akkoord wordt tevens een koppeling gelegd met het thema Luchtvaart Door het voeren van ambitieus luchtkwaliteitsbeleid op nationale schaal kan bovendien in internationaal verband krachtiger worden ingezet om de luchtvervuiling uit het buitenland aan te pakken.

Ambities Omgevingsvisie NH2050

In de Omgevingsvisie NH2050 wordt een samenhangende koers ingezet richting de toekomst van onze fysieke leefomgeving. De hoofdambitie is balans tussen economische groei en leefbaarheid. Eén van de onderwerpen om deze ambitie vorm te geven, is een gezonde leefomgeving. Hierbij richt de Omgevingsvisie zich in eerste instantie op een gezonde en veilige basiskwaliteit van de leefomgeving, maar wordt tevens de mogelijkheid geboden om de ambitie in de toekomst verder te verhogen. Letterlijk wordt gesteld 'onze ambitie is het behouden en waar mogelijk verbeteren van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, waaronder lucht. In elk geval voldoen we aan de wettelijke normen, en waar mogelijk zoeken we ruimte voor verbetering. We spannen ons in om voor luchtkwaliteit zo spoedig mogelijk aan de WHO-normen te voldoen, doch uiterlijk in 2050.'

De doelen en ambities die worden gesteld binnen het Schone Lucht Akkoord kunnen worden gezien als een concretisering van de kaders die eerder door Provinciale Staten zijn vastgelegd in de Omgevingsvisie NH2050. Het implementeren van bovengestelde doelen en ambities van het Schone Lucht Akkoord in de Omgevingsvisie past dan ook binnen de ruimte die vanuit de Omgevingsvisie wordt geboden om versneld te zoeken naar verbetering van de leefomgeving. Conform de Omgevingsvisie spannen we ons in om 'zo spoedig mogelijk' aan de WHO-advieswaarden voor fijn stof (PM_{10} en $PM_{2,5}$) en stikstofdioxide te voldoen en in de Omgevingsvisie wordt gesproken om 'uiterlijk' in 2050 aan de WHO-normen te voldoen. Met de uitvoering van het Schone Lucht Akkoord handelen we binnen deze doelstelling. Hiermee valt het Schone Lucht Akkoord binnen de kaders van de Omgevingsvisie.

In het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken' wordt het Schone Lucht Akkoord al genoemd in relatie tot een gezonde leefomgeving.

In het coalitieakkoord geven wij aan dat wij ons sterk maken voor een duurzaam, bereikbaar, leefbaar en innovatief Noord-Holland. De

luchtkwaliteit in Nederland, en Noord-Holland, is de afgelopen decennia al sterk verbeterd. Auto's worden schoner en steeds vaker elektrisch, de fiets is in de grote steden in opmars, steeds meer energie komt uit zon en wind en de landbouw werkt aan een integrale duurzame kringlooplandbouw. Toch is er ook de komende jaren en decennia nog veel gezondheidswinst te behalen. Dat is niet alleen goed voor de gezondheid, het zorgt ook voor leefbare en aantrekkelijke steden.

Noord-Holland heeft een vitale en veelzijdige economische structuur. Tegelijkertijd heeft deze dynamiek effect op de leefomgeving. In sommige regio's, bijvoorbeeld in het IJmondgebied, het havengebied en rondom Schiphol, staat de luchtkwaliteit onder druk. Het is daarom zaak om een goede balans te vinden tussen economische groei en leefbaarheid.

Het Schone Lucht Akkoord biedt ruimte aan een gebiedsgerichte aanpak van hoog blootgestelde locaties. Dit zijn dichtbevolkte gebieden met relatief hoge concentraties luchtvervuiling. Om de luchtkwaliteit in dergelijke gebieden substantieel en permanent te verbeteren is het belangrijk dat de verschillende overheidslagen, ieder binnen hun eigen taken en bevoegdheden, goed met elkaar samenwerken.

Samenwerkende overheden en open participatie

Luchtkwaliteit houdt zich niet aan grenzen. Daarom is goede samenwerking cruciaal. Het Schone Lucht Akkoord is om die reden een akkoord tussen Rijksoverheid, provincies en gemeenten. Bij de uitwerking ervan wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande overleggen met bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, belangenorganisaties en inwoners. De Rijksoverheid zet zich daarnaast in internationaal verband in om luchtverontreiniging door buitenlandse emissies sterk te verminderen.

Participatietrajecten kunnen ervoor zorgen dat de samenleving meer kennis heeft en zich meer bewust is van de oorzaken en gevolgen van slechte luchtkwaliteit. In het Schone Lucht Akkoord worden dan ook afspraken gemaakt over maatregelen die als doel hebben een open participatieproces te bevorderen.

Het beeld van de samenwerkende overheden en een open participatieproces sluit goed aan bij de Noord-Hollandse sturingsfilosofie. De provincie vindt een goede participatie belangrijk en hierbij betrekken wij zoveel mogelijk verschillende partijen. Samen met onze regionale partners meten we nu al vele jaren -in aanvulling op het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit (LML)- de luchtkwaliteit in de IJmond, het havengebied Amsterdam en de Schipholregio. Een ander goed voorbeeld voor een gezamenlijke aanpak is het project Hollandse Luchten, waar wij met bewoners, bedrijven en experts sensormetingen

uitvoeren en de resultaten samen analyseren. Door de resultaten ook samen te analyseren, ontstaat een gedeeld beeld van de situatie dat weer de basis vormt om met elkaar in gesprek te gaan. Verder zijn wij bezig om, samen met de bewoners van de IJmondregio en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) de gezondheidssituatie in het gebied nader in kaart te brengen.

Wij zijn ervan overtuigd dat een gezamenlijke aanpak met verschillende overheden, bewoners en eventueel andere partijen noodzakelijk is om resultaten te kunnen boeken. Wij zien het Schone Lucht Akkoord als één van de potentiële middelen om deze ambitie verder uit te kunnen dragen.

Doorkijk naar 2030

Het Schone Lucht Akkoord loopt tot 2030. Dat vraagt om een akkoord dat flexibel is en kan inspringen op veranderende omstandigheden en nieuwe ontwikkelingen. De wereld verandert snel. Zo kunnen nieuwe effectieve maatregelen worden ontwikkeld en kunnen de inzichten in de ontwikkeling van emissies en gezondheidseffecten de komende jaren nog wijzigen. Jaarlijks monitoren de betrokken partijen daarom de voortgang van de maatregelen en identificeren zij nieuwe kansen. Driejaarlijks vindt een doorrekening van de gezondheidseffecten via de gezondheidsindicator plaats. Er wordt dan gekeken of de partijen op koers liggen voor het realiseren van de doelstelling. De gezondheidsindicator is een door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) ontwikkeld instrument, waarmee de gezondheidseffecten van het totale maatregelpakket kan worden berekend en gemonitord.

Integratie met andere beleidsdoelen

Het Schone Lucht Akkoord is nauw verweven met andere beleidsdoelen. Zo zorgen bijvoorbeeld het Klimaatakkoord, de stikstofaanpak, lokale verkeers- en vervoersplannen, de agenda fiets, regionale energiestrategieën, verduurzaming van mobiliteit en de landbouw ook voor gezondheidswinst door schonere lucht. Het Schone Lucht Akkoord maakt de daarmee gepaard gaande gezondheidswinst zichtbaar en voegt waar nodig maatregelen toe. Het Schone Lucht Akkoord draagt bij aan stikstofreductie uit stikstofoxiden en ammoniak en daarmee aan natuurdoelen. Anderzijds kan bronbeleid voor stikstofreductie vanuit natuurdoelen bijdragen aan een verdergaande gezondheidswinst. Daartoe worden de gezondheidsdoelen van het Schone Lucht Akkoord betrokken bij het bronbeleid voor stikstofreductie. Maatregelen en afspraken tussen overheden over enerzijds natuurdoelen en anderzijds gezondheidsdoelen worden daarbij zoveel mogelijk afgestemd.

Positionering ten opzichte van Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)

Het Schone Lucht Akkoord is anders van aard en heeft een andere doelstelling dan het lopende Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Het NSL, dat van kracht blijft tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet, voorziet in een gezamenlijke inspanning van de Rijksoverheid en decentrale overheden om de (resterende) overschrijdingen van de Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit op te lossen. Het Schone Lucht Akkoord daarentegen is gericht op het realiseren van gezondheidswinst voor iedereen door een permanente verbetering van de luchtkwaliteit, waarbij wordt toegewerkt naar de WHO-advieswaarden in 2030.

Toegevoegde waarde van het Schone Lucht Akkoord

Het Schone Lucht Akkoord draagt op meerdere punten bij aan de ambities van Noord-Holland ten aanzien van een gezonde leefomgeving en een goede luchtkwaliteit. Zo helpt het ons allereerst bij het uitvoeren van ons luchtbeleid, bijvoorbeeld door afspraken voor industrie en participatie, en geeft het de mogelijkheid om deel te nemen aan pilots en samenwerkingsmaatregelen inclusief de bijbehorende middelen. Daarnaast zorgt het Schone Lucht Akkoord ervoor dat ook andere provincies, gemeenten en de Rijksoverheid maatregelen nemen en de ambitie voor de langere termijn verankeren, waardoor ook de lucht in Noord-Holland schoner wordt. Tenslotte biedt het Schone Lucht Akkoord de mogelijkheid om Noord-Hollandse kansen en knelpunten voor het verbeteren van de luchtkwaliteit in te brengen voor de kennisagenda en het doorontwikkelen van beleid.

Opzet van het akkoord

Het akkoord bestaat uit 3 onderdelen. Onderdeel 1 bevat algemene bepalingen. In onderdeel 2 zijn maatregelen per sector opgenomen en onderdeel 3 bestaat uit een eigen decentraal uitvoeringsplan van deelnemende provincies en gemeenten.

Onderdelen 1 en 2 (de algemene bepalingen en maatregelen per sector) zijn generiek van aard en gelden in beginsel voor alle partijen. De voorgestelde maatregelen per sector zijn in zijn algemeenheid in lijn met of sluiten aan op het huidige of voorgestelde beleid van de provincie.

Het decentrale uitvoeringsplan van onderdeel 3 is lokaal maatwerk. Dit plan hoeft nog niet meteen bij ondertekening te worden aangeleverd, maar kan in het begin van 2020 worden toegezonden. Vanuit provincie Noord-Holland wordt voorgesteld om het programma Gezonde Leefomgeving als basis te laten dienen voor onderdeel 3. Dit programma zal zich richten op de aspecten van de gezonde leefomgeving die binnen het takenpakket van de provincie vallen of

daaraan raken en waar gezondheidswinst te behalen is. Daarbij wordt met nadruk ingezet op samenwerking met verschillende partijen, zoals gemeenten, gezondheidsinstanties (GGD's, RIVM), bedrijven en inwoners. Het programma zal volgens planning in het eerste kwartaal van 2020 aan uw Staten worden voorgelegd.

Voor de uitvoering van het programma Gezonde Leefomgeving is een budget beschikbaar, in de vorm van een leefbaarheidsfonds, van € 13,2 miljoen. In het programmaplan zal een voorstel worden opgenomen voor de besteding van dit budget, waaronder voor de maatregelen in het kader van het Schone Lucht Akkoord.

Naast de bovengenoemde drie onderdelen bevat het akkoord pilots van de Rijksoverheid en deelnemende overheden voor de sectoren (weg)verkeer, landbouw, scheepvaart, industrie en huishoudens. Deelname hieraan is vrijwillig voor deelnemers aan het akkoord.

De bijdrage van de luchtvaart aan emissies in Nederland en de bijbehorende gezondheidseffecten worden in beeld gebracht. Aanpak en maatregelen voor luchtvaart worden verder uitgewerkt in de Luchtvaartnota en de daarop volgende Luchthavenverkeersbesluiten.

Ter uitwerking en uitvoering van het Schone Lucht Akkoord wordt, op initiatief van de Rijksoverheid, een uitvoeringsagenda opgesteld. Deze volgt na ondertekening van het akkoord.

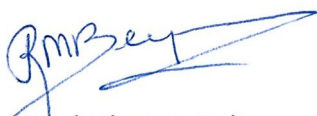
(Co)-financiering

De Rijksoverheid stelt landelijk in totaal 50 miljoen euro beschikbaar voor de periode 2020-2023. Dit is voor de uitvoering van maatregelen en pilots op voorwaarde van een eigen bijdrage van de betrokken overheden. Hierover maakt de Rijksoverheid nog nadere afspraken met de betrokken overheden.

In de bijlage is het definitief concept van het Schone Lucht Akkoord opgenomen zoals dit eind 2019 is voorgelegd aan de Ministerraad.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

K.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

een bijlage(n)

Definitief concept voor het Schone Lucht Akkoord, versie 20191206-MR